

A GYÓGYSZERÉSZET ÜZEMVITELI, SZERVEZÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI PROBLÉMÁI

SOLICH, J. ÉS KAHAY, J.

Szerzők felsorolják a gyógyszerészeti üzemvitel szervezése és közgazdasága terén végzett kutatómunkák céljait és eredményeit, és ezzel kapcsolatos megállapításukat pontokban közlik. Vizsgálataikat a pozsonyi Komensky Egyetem Gyógyszerészeti Karának Gyógyszerészeti Szervezési Tanszékén végezték

*

A gyógyszerészeti üzemvitel szervezése és közgazdasága olyan szak, amely foglalkozik a gyógyszerészet fejlődésével, gazdasági helyzetével, az egészségügyhöz fűződő viszonyával, valamint a társadalomban elfoglalt helyzetével. Tudományos alapon foglalkozik a gyógyszerészeti berendezések és az alkalmazottak szükség szerinti normájával, munkájuk racionalizálásával, figyelemmel kíséri a gyógyszerek fogyasztását. A Komensky Egyetem Gyógyszerészeti Karán a Gyógyszerészeti Szervezési Tanszék képviseli e szakot, amely a hallgatók részére szakelőadásokat és szakgyakorlatokat biztosít. A gyakorlati kiképzés is egyetemi szintű, és e célra kiválasztott gyógyszertárakban történik. Ugyancsak e tanszéken dolgozzák ki a hallgatók a diploma- és disszertációs munkáikat. Tehát olyan tudományos szakról van szó, amely bizonyos fokig hasonló a „szocialista orvostudomány”-hoz.

A tanszék tudományos munkája több részre tagozódik, amelyek közül egynehány a rezort-kutatómunka szervezés részét képezi. A fő problémák, melyek közül néhányat már megoldottunk, másokkal pedig most foglalkozunk a tanszéken, a következők:

1. A gyógyszerészet területén már feldolgoztuk néhány gyógyszer alkalmazásának különböző lehetőségeit, a gyógyszerek előállításához felhasználható fejlettebb berendezések alkalmazhatóságát, valamint a gyógyszerészet tanításának történelmét. Jelenleg hazánk gyógyszerészeti szervezésének történelméről, valamint a Gyógyszerész Kamara és Gyógyszerészeti Társaság történelméről dolgozunk. Feldolgozzuk a csehszlovák gyógyszerészet haladó hagyományait, és nagy gondot fordítunk a prágai és bratislavai múzeumokra is.

2. Az elmélet és a gyógyszerészeti szervezés terén elsősorban a szak elméleti kérdéseit határozzuk meg, mint például a gyógyszerészet helyzete a társadalomban, a gyógyszerészek viszonya a többi egészségügyi dolgozóhoz. Átdolgoztunk néhány alapelvevezést (pl. különbség a gyógyszer és a gyógyszerár között). Intézetünk dolgozta ki a közforgalmú gyógyszertár munkaterületét, valamint a kerületi és járási főgyógyszerészek feladatát.

3. A gyógyszertári szolgáltatás normáinak megállapítása a csehszlovák egészségügy területén szintén kiemelt feladatunk. A Gyógyszerészeti Szervezési Tanszék kutatómunkájának keretében

évek óta igyekeznek a gyógyszertári szolgáltatásról végleges képet kialakítani, és e szolgáltatással a csehszlovák egészségügy részére megállapítja a megfelelő normákat. Ehhez nemcsak a jelenlegi állapotot tanulmányozzuk az átlagadatok megállapítása alapján, hanem figyelembe vesszük a gyógyszertári szolgáltatás várható fejlődésének ütemét és tevékenységének terjedelmét is. A megállapított normák mind a jelen, mind a jövő számára hasznos útmutatást adnak. Az említett cél eléréséhez elsősorban a gyógyszertári szolgáltatások igényeit kellett megvizsgálni, mindenekelőtt a következőket:

- a) a megelőző gondoskodás ambuláns intézményeinek egyes igényei;
- b) kórházak, fürdők és gyógyintézmények igényei;
- c) a lakosság és nem egészségügyi intézmények igényei;
- d) a további szakmunka elemzése a gyógyszertárakban.

Valamennyi vizsgálat célja a gyógyszertárakkal szemben támasztott követelmények megállapítása, így: a receptura jellege, a magisztrális gyógyszerkészítéssel szembeni követelmények, valamint az egyes részfeladatok tanulmányozása. Fontos a gyógyszertárak speciális munkafolyamatainak vizsgálata, mint pl. steril gyógyszerek előállítása, az ellenőrző tevékenység, a gyógyszerek elkészítése, vagy az egészségügyi nevelés és a többi egészségügyi intézménnyel való együttműködés is.

Vizsgálatainkat a következő normák alapján végezzük el:

- a) Egy gyógyszertárra eső minimális lakosok száma 10 000, azaz 2—3 egészségügyi körzet.
- b) A közforgalmú gyógyszertárak személynél feltételeinek tájékoztató mutatója; 100 000 lakosra 72 alkalmazott, ebből 27 főiskolai, 32 pedig szakközépiskolai végzettséggel.
- c) A főiskolát végzettek viszonya a szakközépiskolai végzettekhez 1:1,55 arány.
- d) A steril oldatok előállítását kerületenként 1—2 szakosított osztállyal kell biztosítani.
- e) Az analitikus-gyógyszerészi hely betöltése szükséges valamennyi közép- és nagy gyógyszertárban. Közép-gyógyszertárakban 0,5, a nagy gyógyszertárakban 1 munkaerővel.
- f) Az orvosi kézi gyógyszertár — amely átlag 70-féle gyakori gyógyszert tartalmaz (az illetékes orvos recepturája szerint) — biztosítja, hogy az előírt gyógyszerek 80%-át közvetlenül az orvos adhatja ki.
- g) Megállapítottuk, hogy az egyedivényeken a magisztrális előírások a gyógyszertárban kiadott gyógyszereknek 15—20%-át jelentik. Vannak olyan gyógyszerek, amelyek között csak lényegtelen a különbség, ezért célszerű lenne az egész recepturát egyszerűsíteni, és — sok külföldi országhoz hasonlóan — egységes vényeket bevezetni. Konkrét javaslatokat dolgoztak ki a szem- és bőrgyógyászati receptura részére.

Az utóbbi időben a vizsgálatok egész sorát végezzük el, ami hozzájárul a gyógyszertári jobb munkamegosztáshoz. Jelenleg ez a gyógyszerészet

egyik legidősebb problémája, amely már évek óta megoldásra vár. Ugyanis a gyógyszerárakban jelentős hiány mutatkozik szakközépiskolát végzett alkalmazottakban, és nem ritka jelenség, hogy a gyógyszerész munkaidejének 30–40%-ában laboráns munkát végez.

4. A Tanszék foglalkozik a gyógyszerfogyasztás tervezési kérdésének tanulmányozásával. Megállapítottuk a gyógyszerfogyasztás növekedését befolyásoló tényezőket; különös figyelemmel kísértük a betegségek és egyes gyógyszerek fogyasztása közötti viszonyt. A tapasztalatok arra utaltak, hogy mindenkor meg kell állapítani a gyógyszerkészletek normáját.

5. Tanszékünk kétségkívül a gyógyszerárak építésére és belső berendezésére fektette a legnagyobb súlyt. A felmért munkák és tanulmányok alapján dolgozta ki az egyes gyógyszerári típusokat, állapított meg normákat azok belső berendezésére. Tanulmányoztuk a helyiségek legmegfelelőbb kapcsolatait, valamint a munkahely legcélszerűbb kiképzését.

Említést érdemel az a tanulmány, amely javasolja az orvosi vényre történő gyógyszerkiadás elkülönítését a kézi eladástól. Ezt az új expedíciós módszert néhány kísérleti gyógyszerárban már eredményesen ki is próbálták.

6. Új feladat, amelyen jelenleg erőteljesen dolgozunk, a szak- és gazdasági adminisztráció egyszerűsítésének kérdése, valamint a dokumentációs tevékenység, amely egyre nagyobb jelentőséggel bír. Míg a gazdasági adminisztrációban a kísérleteket sikeresen végrehajtották (pl a számítóközpontok felhasználásával), addig a gyógyszerészetben ezt a területet elhanyagolták. Nézetünk szerint ennek a módszernek az alkalmazása igen hasznos lenne a gyógyszerek számlázásához, a fogyasztás tervezéséhez és az anyagkészletek kialakításához.

7. Végezetül az utolsó téma, amellyel a „gyógyszerészeti üzemvitel szervezése és közgazdasága” szak tudományosan foglalkozott: az egészségügyi nevelés. Mindenekelőtt figyelemmel kísértük a lakosságnak a gyógyszerekre vonatkozó ismereteit. A kutatási eredmények rámutatnak a gyógyszerek-

kel való visszaélésekre, és megfelelő intézkedések megtételének szükségességére.

A gyógyszerészeti üzemvitel szervezése és közgazdasága terén végzett kutatómunka kérdéseit soroltam fel. Bár gyógyszerészeti kérdésekről van szó, mégis sok közös vonásuk van az orvosi problémákkal. Nem kell külön hangsúlyozni, hogy a feladatok megoldására teljes mértékben kihasználható a kutatómunka módszere a szocialista orvostudományban.

A tanszék tapasztalatainak felhasználására — amely mintául szolgál — bizonyára szükség lesz az elkövetkező években is.

Й. Солихи и Й. Кахай: Проблемы управления фармацевтической работой в области организации экономики.

Авторы перечисляют цели и результаты исследовательской работы в области организации и экономики ведения фармацевтической работы и установленные ими положения в связи с этими вопросами они сообщают по пунктам. Исследования проводились на Кафедре Фармацевтической Организации Фармацевтического Факультета браτισлавского университета имени Коменского.

J. Solich and J. Kahay: Problems of the organization and economics of the pharmaceutical administration

The authors present a review on their research work performed at the Chair of Pharmaceutical Organization of the Faculty of Pharmacy, the Komensky University, Bratislava, on the field of pharmaceutical administration with respect to principles of organization and economics.

J. Solich — J. Kahay: Probleme des Apothekenbetriebes auf dem Gebiet der Organisation und Ökonomie

Zielsetzungen und Ergebnisse der Forschungen auf dem Gebiet der Organisation und Ökonomie des Apothekenbetriebes werden erörtert und ausgewertet. Die Untersuchungen wurden an dem Lehrstuhl für Pharmazeutische Organisation der Pharmazeutischen Fakultät der Komensky Universität in Bratislava durchgeführt.

(Komensky Egyetem
Gyógyszerészeti Szervezési Tanszéke,
Bratislava)

Érkezett: 1970 V 15.

VISSZAMENŐ HATÁSÚ FOGAMZÁSGÁTLÓ SZER

B. S. : Öst. Ap. Ztg. 23 (39), 574 (1969.)

Egy orvosokból és vegyészekből álló csehszlovák kutatócsoport olyan fogamzás elleni szer kísérletezett ki, amely visszamenő hatással bír. A fogamzás után hét nappal bevett drazsé megakadályozza a magzat beérését anélkül, hogy abortust okozna. Megtermékenyített és egy héttel később az új szerrel kezelt állatokon végzett kísérletek teljes mértékben igazolták a fogamzásgátló szer biztos hatását. Az új antikonceptívum olyan terhességmeggátló szer, mely nem öli meg az embriót, vagyis nem abortív. Olyan kísérleti állatok, melyek megtermékenyítés után nem kaptak a gyógyszerből, illetőleg azt egy héttel később, tehát két hét után kapták, ivadékaikat szabályosan és egészségesen kihordták és világra hozták (034).

B. S.

CSEPPENTÉSSSEL KÉSZÜLT LABDACSONK

Dr. Passl, W. : Öst. Ap. Ztg. 24 (2), 32 (1970).

A cseppentett pilulák készítése a skandináv államok nagyobb gyógyszerárjaiban igen elterjedt, viszont sok más országban még alig ismerik ezt az eljárást. Főként vitaminokat, barbiturátokat és bismutsókat tartalmazó labdacsonk állítanak elő ily módon.

Az eljárás lényege az, hogy megfelelő dermedéspontú zsiradékba ágyazzák a hatóanyagot (vagy hatóanyagokat), és a megolvasztott masszát olyan semleges folyadékba cseppentik, melyben az optimális gyorsasággal megmerevedik és lesüllyed.

A szerzők közleményükben üvegből szerkesztett készüléket ismertetnek a cseppentett pilulák előállítására, amellyel szuszpenziós pilulák esetében is nagy teljesítményt lehet elérni. A készülék egyben gyógyszeres kúpok készítésére is jól felhasználható (042).

R. B.